

Program na září 2008

Vernisáž výstavy: "Grand prix architektů - Národní cena za architekturu"

Úterý 16. září 2008

v 17.00 hodin

Obec architektů

vstup volný

Grand Prix architektů – Národní cena za architekturu je soutěžní přehlídka architektonických prací dokončených v uplynulém roce, pořádaná Obcí architektů a Českou komorou architektů.

Vypisuje ji každoročně Obec architektů spolu s Českou komorou architektů ke dni architektury UIA. Soutěžní přehlídka je otevřená, zúčastnit se jí mohou čeští i zahraniční architekti, projektanti a výtvarníci, podmínkou je, že dílo je realizováno na území České republiky. Díla českých architektů realizovaná mimo území České republiky se mohou přehlídky zúčastnit mimo soutěž. Do přehlídky mohou být přihlášeny práce realizované v posledním roce.

Přehlídka Grand Prix architektů – Národní cena za architekturu má několik kategorií – Novostavbu, Rekonstrukci, Rodinný dům, Interiér, Krajinářskou a zahradní tvorbu, Urbanismus, Architektonický design-drobná architektura-výtvarné dílo v architektuře. Mimo kategorie je udělována cena za architekturu v oblasti bydlení. Práce posuzuje nezávislá odborná mezinárodní porota. Porota pracuje každý rok v jiném složení, ale vždy v ní zasedají čtyři zahraniční architekti, z nichž jeden je ze Slovenské republiky a český kritik, teoretik nebo historik architektury nebo výtvarný umělec.

V jednotlivých kategoriích se udělují ceny a čestná uznání, hlavní cenou je Grand Prix, kterou získává vítězná práce celé přehlídky. Stavebník, díky němuž mohlo vzniknout mimořádné architektonické dílo, může být odměněn cenou pro investora. Při slavnostním vyhlášení vítězů se předává také cena českému architektovi za významné celoživotní dílo. Laureáta navrhuje Rada Obce architektů. Ceny jsou čestné.

Všechny práce jsou vždy představeny na veřejné výstavě v Praze. Výstava poté jako putovní navštíví řadu českých a moravských měst a bývá prezentována i v zahraničí.

Výstava potrvá do 12.10.

Přednáška: „Mars“

Pondělí 22. září 2008

V 19.00 hodin

Přednáší Tomáš Brázdil

vstupné: 25 Kč

V současné době (25. květen 2008) úspěšně přistála na Marsu nepohyblivá americká sonda Phoenix, která byla na svojí cestu vyslána 4. srpna 2007. Přistála poblíž severní polární čepičky. Přistávací modul je vybaven robotickou rukou, která je schopna odebrat vzorky až do vzdálenosti 2,5 metru a dostat se až metr pod marsovský povrch. Předpokládá se, že se podařilo přistát v oblasti, kde je 80% šance nalezení ledu do 30 cm pod povrchem. Sonda je vybavena mikroskopickou kamerou, která snímá předměty do rozlišení jedné tisícinou tloušťky lidského vlasu. Veškerá komunikace se sondou je možná díky dvěma umělým družicím, které dnes kolem Marsu obíhají: Mars Odyssey a Mars Reconnaissance Orbiter. Délka mise je plánována na cca 3 + 4 měsíce než nastane na severní polokouli Marsu zima a tudíž i nedostatek světla pro pohánění sondy. Vědci neočekávají, že by Phoenix přežil zimní období, kdy teploty klesají k -100 °C. Do té doby by však mohl získat data z nichž by snad vědci mohli zjistit zda na Marsu kdysi mohla existovat jakákoliv forma života.

Přednáška se bude zabývat vším, co dnes o Marsu víme od historie jeho objevování až po nejnovější novinky.

První schůzka kroužku mladých astronomů

Pátek 26. září 2008

od 18.00 do 19.00

úvodní slovo: Petr Cagaš

Zájemci o astronomii ve věku od 11 let se mohou na první schůzce seznámit s hvězdárnou, s programem kroužku mladých astronomů ve školním roce 2008/2009 i lidmi na hvězdárně. Kurzovné na celý školní rok je 500,- Kč.

Noční nebe v září

22. září v 16:44 světového času (= 17.44 středoevropského času = 18.44 našeho letního času) nastane podzimní rovnodennost, na severní polokouli začne podzim a na jižní jaro.

Na začátku září zapadají tenký srpek Měsíce, **Venuše** a **Merkur** společně v jedné linii. Úhlová vzdálenost mezi Měsícem a Venuší bude 7° a Merkur se bude nacházet prakticky přesně mezi nimi. Bohužel tato tři tělesa zapadají jen těsně po západu Slunce. Jsou tedy velice nízko nad obzorem a díky tomu z nich bude viditelná jen Venuše a i ta pouze skrze malý dalekohled. Jasnosti Merkuru a Venuše budou 0,0^m a -3,8^m.

K Venuši a Merkuru se v září připojí ještě planeta **Mars**. Tyto tři planety spolu vytvoří na obloze trojúhelník a vydrží tak po poměrně dlouhou dobu, celých 17 dní. Největšího přiblížení dosáhnou mezi 6. a 13. září, kdy jejich vzájemná vzdálenost bude asi 3 3/4°. V tomto časovém období také nastanou dvě konjunkce. Nejprve se 11. září přiblíží Venuše k Marsu na pouhých 18'. Pro rozlišení malého kotoučku Marsu (3,8" široký) vedle výrazně většího kotouče Venuše (11,3" široký) bude potřeba dalekohled s velkým zvětšením. Večer následujícího dne projde Merkur kolem Marsu ve vzdálenosti 3,4°. Kolem 18. a 19. září se celá trojice navíc přiblíží ke hvězdě Spica.

Jupiter, zářící s jasností -2,5^m, bude v září nejvýše na obloze krátce po setmění. 7. září nastane velice zajímavý jev – dvojitý přechod stínů Jupiterových měsíců přes jeho 42" široký kotouč. Bohužel bude tento jev pozorovatelný pouze v Severní Americe. Jupiter se bude celé září pohybovat v souhvězdí Střelce.

4. září nastane konjunkce **Saturnu** se Sluncem. Saturn bude ale přesto viditelný už od půlky měsíce. Bude se nacházet velice nízko nad obzorem, pod hvězdou Regulus. Koncem měsíce už bude mít jasnost 0,9^m a bude vycházet celé dvě hodiny před úsvitem.

Neptun v souhvězdí Kozoroha bude ve velmi dobré pozici pro pozorování dalekohledem vždy pozdě večer. Jeho jasnost bude asi 7,8^m.

Uran se dostane do opozice v noci z 12. na 13. září. V tuto dobu se bude pohybovat v severní části souhvězdí Vodnáře. Bude zářit jasností 5,7^m a na oblohu se dostane po západu Slunce.

Měsíc bude v první čtvrti 7. září. V úplňku bude 15. září, poslední čtvrt nastane 22. září a v novu ho můžeme spatřit 29. září.

Pozorování noční oblohy se konají v září vždy v pondělí, středu a pátek, začátky ve 20 00 hodin.

Nebude-li počasí přát, nabízáme prohlídku hvězdárny, astronomické techniky a instalovaných výstav.

vstupné: dospělí 20 Kč, děti 10 Kč

Stavitelé dalekohledů

Dalekohledy lze dnes koupit mnohem snadněji než dříve ve specializovaném obchodě. Stále však jsou mezi astronomy lidé, kteří si svůj dalekohled sami navrhnou a pak také postaví. Tyto stroje mohou být v některých parametrech i výhodnější a lepší než běžná komerční produkce.

Ing. Jan Kolář se svými dvěma zrcadlovými dalekohledy.

Velký rozložený stojící dvojitý tubus je binokulární dalekohled podle systému Ainslie. Rozdíl vzdáleností sekundárních zrcátek od okulárů je vyrovnán posunutím hlavních zrcadel. Průměr obou hlavních zrcadel je 220 mm, ohnisková vzdálenost 1700 mm. Okuláry ve dvojicích, f 48 mm - modif. König, f 26 mm Kellner, f 13 mm Plössl, f 8 mm Erfle a f 4 N. Poslední čtyři od firmy ATC Přerov, první z vojenského dálkoměru, upravený majitelem. S ním se docílí na obloze zorného pole o průměru cca 1.6 stupně. Vzdalování okulárů se děje posunem okulárových základen po válcových plochách při současném pootáčení rámečků s pavouky sekundárních zrcadel. Uložení zrcadel o průměru 220 mm a tl. 28 mm - systém Lassel s třemi body na obvodu, fixovanými zepředu i zezadu a čtyřmi body vyváženými vahadélky.

Koicidence obrazů je dorovnáována pákovými mechanismy v dosahu pravé ruky během pozorování. Hledáček 8x60 má zorné pole 7.2 stupně a nastavitelný index s možností osvětlení LED. Montáž kvazi Dobson s jemnými pohyby. Pracuje se na půlhodinové Poncetově ekvatoreální kolébece. Tubus obdélníkového průřezu je zasouvateľný ve čtyřech dílech do sebe - systém Antoš. Transportní rozměr "kabely" obsahující složený tubus je cca 55 x 28 x 58 cm, váha 22 kg. Kabela s montáží váží asi 13 kg. Konstrukce vlastní, výroba většinou také původně včetně zrcadel, sekundární zrcátka korigoval Jiří Zahálka. Mezní magnituda 14.25.

Malá nenápadná dřevěná bednička je dalekohled stejných parametrů vytvořený z jednoho původního zrcadla poté, co byla obě v původním bikukru nahrazena zrcadly turnovskými.

Nový skládací zrcadlový dalekohled je teď už určen jen pro jedno oko, ale celý tubus včetně sekundáru, hledáčku a okulárové části zabere pro přepravu minimální prostor. Vzpěry tvoří dvě teleskopické lyžařské hole a lanková táhla. Pozoruje se podobně jako s dobsonem, jen je potřeba dalekohled neupustit na zem.

Vydává Hvězdárna Zlín – Zlínská astronomická společnost, Lesní čtvrť III / 5443, 760 01 Zlín, www.zas.cz

telefon pro podávání informací a objednávání akcí: 732 804 937

telefon do budovy: 736 734 511

Připravili Petr Cagaš a Ivan Havlíček

Zlínská astronomická společnost Hvězdárna Zlín

přednáška o Marsu
22.9.

ZÁŘÍ 2008

WWW.ZAS.CZ

